

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/10/2023
Identifikačné číslo spisu:	5316206438
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5316206438.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. M., narodeného XX. C. XXXX, Z. XXX, zastúpeného JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Bratislava, Žilinská 14, IČO: 47232757, proti žalovanému H. U., narodenému XX. F. XXXX, Z. XXX, zastúpenému advokátkou JUDr. Lenkou Špiriakovou, PhD., Žilina, J. Milca 11, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. CA-4C/87/2016 (pôvodne na Okresnom súde Čadca), o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co/19/2021 z 26. mája 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 05. decembra 2017 sp. zn. 4C/87/2016 uložil žalovanému povinnosť zdržať sa rozširovania nepravdivých informácií o žalobcovi, že a) vyrezáva stromy v oplotenej záhrade žalovaného, b) ubližuje na zdraví, c) obmedzuje osobnú slobodu, d) nezákonne a bezdôvodne sa obohacuje, e) ohovára, f) vydiera a g) uzurpuje cudzie majetky (výrok I.), žalobu v časti, aby sa žalovaný žalobcovi písomne ospravedlnil zamietol (výrok II.) a žiadnej zo strán konania nepriznal právo na náhradu trov konania (výrok III.).

1.1. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že žalovaný v liste - emailovej správe z 11. 01.2016, ktorý zasielal rôznym štátnym orgánom a organizáciám - napr. Okresnému úradu Čadca, obci Olešná, Ministerstvu životného prostredia SR, Generálnej prokuratúre SR, Krajskej prokuratúre v Žiline, geodézii, vláde, prezidentovi a ďalším orgánom, v ktorej okrem iného vo vzťahu k žalobcovi uviedol, že tento „vyrezáva stromy v našej oplotenej záhrade aj na cudzom pozemku dotknutých susedov, ubližuje na zdraví, obmedzuje osobnú slobodu, nezákonne a bezdôvodne sa obohacuje, ohovára, vydiera a uzurpuje cudzí majetok“, pričom takýmto spôsobom došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu, v dôsledku ktorého bolo potrebné žalobcovi priznať ochranu podľa § 11 a §

13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Preto žalobe na uloženie povinnosti žalovanému zdržať sa rozširovania nepravdivých informácií o žalobcovi v zmysle rozsudového návrhu súd prvej inštancie vyhovel. Žalobu vo výroku II. zamietol z dôvodu, že nárok uplatnený žalobou v tejto časti nie je v príčinnej súvislosti s výrokom I., v ktorom žalobca žiadal, aby sa žalovaný zdržal rozširovania nepravdivých informácií o žalobcovi o tom, že údajne vyrezáva stromy v oplotenej záhrade na pozemku susedov, ubližuje na zdraví, obmedzuje osobnú slobodu, nezákonne a bezdôvodne sa obohacuje, vydiera, ohovára a uzurpuje cudzie majetky. Nemohol uložiť povinnosti žalovanému, aby sa ospravedlnil za skutky, ktoré neboli predmetom konania, o ktorých súd nerozhodoval a petit nebol koncipovaný v súlade s hmotnoprávnymi podmienkami uvedenými v § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom sp. zn. 7Co/19/2021 z 26. mája 2021 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v II. výroku tak, že žalovanému uložil povinnosť v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku zaslať žalobcovi na adresu Z. XXX, XXX XX Z., doporučený list s nasledovným znením: „Vážený pán E. M., ja, H. U. sa Vám týmto ospravedľujem, že som o Vás v emailovej správe z 11. 01. 2016 adresovanej viacerým štátnym orgánom, orgánom verejnej správy a samosprávy verejne šíril nepravdivé a klamlivé informácie o tom, že ste vyrezávali stromy v mojej oplotenej záhrade, že ubližujete na zdraví, že obmedzujete osobnú slobodu, že nezákonne a bezdôvodne sa obohacujete, že ohovárate, že vydierate a že uzurpujete cudzie majetky, čím som neoprávnené zasiahol do Vášho práva na ochranu osobnosti.“ (výrok II.), žalobcovi priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov prvostupňového, odvolacieho a dovolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II.).

2.1. Predmetom odvolacieho konania bolo posúdenie vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku II., ktorým vo zvyšnej časti žalobu - na uloženie povinnosti žalovaného písomne sa ospravedlniť za neoprávnené zásahy do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu listom podpísaným žalovaným a doručeným do vlastných rúk žalobcovi na jeho adresu do 15 dní od právoplatnosti rozsudku v znení, ako v žalobe navrhoval žalobca, zamietol na závere, že rozsudový návrh žalobcu nie je koncipovaný v súlade s hmotnoprávnymi podmienkami uvedenými v § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 26. 09. 2018, sp. zn. 7Co/139/2018 rozsudok súdu prvej inštancie aj v tomto napadnutom výroku odvolaním žalobcu, ako správny potvrdil. Na základe podaného dovolania žalobcu proti rozsudku krajského súdu, najvyšší súd uznesením z 25. 11. 2020 sp. zn. 6Cdo/43/2019 rozsudok krajského súdu v časti potvrdzujúcej rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II., ktorým žalobu o poskytnutie primeraného zadosťučinenia vo forme písomného ospravedlnenia zamietol a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie. Najvyšší súd v uznesení vyslovil, že ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

2.2. Najvyšší súd vychádzal zo zistenia, že konajúce súdy rozhodovali jednak o zdržovacej žalobe obsahujúcej v jej petite presne špecifikované konania žalovaného, ktorých rozširovania sa má žalovaný zdržať (žalobe v tejto časti bolo v celom rozsahu vyhovené) a jednak o nároku žalobcu na priznanie morálneho zadosťučinenia formou ospravedlnenia. Krajský súd svoj záver, pre ktorý potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti zamietnutia nároku na morálne zadosťučinenie, odôvodnil v podstate tým, že list, ktorým sa mal žalovaný ospravedlniť, bol naformulovaný žalobcom v žalobnom petite všeobecne bez uvedenia konkrétnych výrokov, za ktoré sa mal žalovaný ospravedlniť. Vychádzajúc už zo záverov vyslovených vo veci ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 41/2015 v obdobnej právnej veci, bolo v možnostiach všeobecného súdu - s prihliadnutím na žalobný petit ako celok - identifikovať výroky, ktorými malo dôjsť k neoprávnenému zásahu do práv sťažovateľky a za ktoré sa jej žalovaná má ospravedlniť. V konaní vo veciach ochrany mena a dobrej povesti žalobný petit tvorí v nároku na určenie, že určitým konaním došlo k neoprávnenému zásahu do práv žalobcu, a v nároku na poskytnutie morálneho zadosťučinenia za takýto neoprávnený zásah jeden celok. Preto aj keď tá časť žalobného petitu, ktorá sa týkala nároku na priznanie morálneho zadosťučinenia, bola formulovaná všeobecne, bola vecne previazaná s tou časťou žalobného petitu, ktorý sa týkal vyslovenia neoprávneného zásahu do práv žalobkyne na ochranu mena a dobrej povesti za presne špecifikované konanie žalovanej (nepravdivé výroky obsiahnuté v predmetnom liste).

2.3. Podľa záverov najvyššieho súdu v danej prejednávanej veci, v konaní vo veciach ochrany mena a dobrej povesti, žalobný petit tvorí v nároku na určenie, že určitým konaním došlo k neoprávnenému

zásahu do práv žalobcu, a v nároku na poskytnutie morálneho zadosťučinenia sa takýto neoprávnený zásah považuje za jeden celok. V danom prípade bolo už súdom právoplatne rozhodnuté o zdržovacej žalobe, v zmysle ktorej žalovaný je povinný sa zdržať rozširovania nepravdivých informácií o žalobcovi, že: a) vyrezáva stromy v oplotenej záhrade žalovaného, b) ubližuje na zdraví, c) obmedzuje osobnú slobodu, d) nezákonne a bezdôvodne sa obohacuje, e) ohovára, f) vydiera, g) uzurpuje cudzie majetky. Preto ak súd prvej inštancie vyhovel zdržovacej žalobe v celom rozsahu t. j. ani jeden z výrokov uvedených v žalobnom petite nepovažoval za pravdivý, bolo právom žalobcu v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka dôvodne sa domáhať primeraného zadosťučinenia - ospravedlnenia sa za zásah na ochranu mena a dobrej povesti formou ospravedlňujúceho listu. Odvolací súd vychádzajúc z vysloveného právneho záveru najvyššieho súdu vo svojom uznesení z 25. 11. 2020 v bode 16. odôvodnenia, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II. zmenil tak, že žalobcovi priznal morálne zadosťučinenia formou ospravedlnenia, ktoré naformuloval už v súlade s právoplatnou časťou rozsudku súdu prvej inštancie, ktorou vyhovel zdržovacej žalobe obsahujúcej v petite presne špecifikovania konania žalovaného, ktorých rozširovania sa má žalovaný zdržať, teda rozhodol o povinnosti žalovaného v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku zaslať na adresu žalobcu doporučený list v znení tak, ako je naformulovaný vo výrokovej časti tohto rozsudku.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Žalovaný navrhol dovolaciemu súdu zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na nové konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces namietal v súvislosti s porušením princípu kontradiktórnosti, keďže odvolací súd nevyhovel jeho návrhu na odročenie pojednávania, pričom dôvodom pre odročenie pojednávania bola skutočnosť, že právny zástupca žalovaného prevzal právne zastúpenie až dňa 21. 05. 2021 a nebola by dodržaná lehota v zmysle § 178 CSP pre právneho zástupcu na prípravu pojednávania. Podľa dovolateľa predmetné pojednávanie malo byť odročené, pretože dovolateľovi ako strane sporu nesmie byť nijako na škodu fakt, že napriek skoršej vedomosti o vytýčení termínu pojednávania nebol schopný si právneho zástupcu vzhľadom k špecifickej povahe sporu zabezpečiť, tak aby lehota pre prípravu na pojednávanie bola riadne zachovaná (najmenej 5 dní). K návrhu na odročenie pojednávania zo dňa 21.05.2021 sa navyše odvolací súd vyjadril až po uskutočnení samotného pojednávania vo veci podaním zo dňa 08.06.2021, kde bez akéhokoľvek odôvodnenia uviedol, že návrhu nevyhovel. Predmetný postup odvolacieho súdu bol podľa dovolateľa v rozpore s ustanovením § 183 ods. 4 a § 184 ods. 1 CSP, kedy o dôvodoch pre neodročenie pojednávania mal súd dovolateľa rozhodnutím informovať bezodkladne.

3.2. Za ďalší dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ považoval skutočnosť, že odo dňa oznámenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/43/2019 zo dňa 25. 11. 2020 do konania predložil množstvo vlastných podaní, ktoré sa týkali predmetu konania, návrhov na doplnenie dokazovania, nových skutkových tvrdení a tieto jeho podania neboli súdom preskúmané, odvolací súd ani neuviedol dôvod, pre ktorý by sa podaniami nemal zaoberať alebo na ne prihliadať. Zároveň odvolací súd týmito podaniami neoboznamoval ani protistranu a nedal možnosť sa jej vyjadriť k týmto podaniam. Podania dovolateľa mohli mať vplyv na výsledok odvolacieho konania, resp. mohli byť považované za novoty odvolacieho konania. Na základe uvedené považoval napadnuté rozhodnutie za nedostatočne odôvodnené a arbitrárne. Odvolací súd sa zároveň nevysporiadal s námietkou žalovaného, že do ustálenej rozhodovacej praxe nepatria rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ÚS SR“), keďže ÚS SR nepatrí do všeobecnej sústavy súdov, preto potom jeho rozhodnutia nemôžu byť aplikované, na čo odkázal aj najvyšší súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí. Rovnako odvolací súd nedal žalovanému odpoveď o tom z akej právnej normy vyplýva či sa odvodzuje povinnosť aplikovať na skutkovo obdobné prípady rozhodnutia ÚS SR hoci tieto rozhodnutia podľa názoru dovolateľa nepatria do okruhu ustálenej rozhodovacej praxe. Odvolací súd sa následne po rozhodnutí najvyššieho súdu na pojednávaní dňa 26. 05. 2021 nevysporiadal s námietkou dovolateľa o tom, že rozhodnutia ÚS SR, na ktoré poukázal žalobca alebo aj najvyšší súd vo svojom zrušujúcom uznesení môžu síce vykazovať znaky skutkovo totožnej situácie, ale ide o rozhodnutia, na ktoré bol aplikovaný procesne OSP. Žalobný návrh na ospravedlnenie formulovaný žalobcom bol nesmierne všeobecný, žalobca mal povinnosť presne, určito a zrozumiteľne zostaviť aj žalobný petit, a túto povinnosť za neho podľa ustanovení CSP nemôže plniť súd. Ak sa odvolací súd nezaoberal týmito námietkami žalovaného je potrebné tento

nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti postupu a rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu.

4. Žalobca sa k dovolaniu vyjadril a navrhol, aby najvyšší súd dovolanie žalovaného ako nedôvodné zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

6. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdeným vadám zmätočnosti (bod 3.)

10. Žalovaný vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP de facto tým, že dovolací súd nevyhovel jeho návrhu na odročenie pojednávania zo dňa 21. 05. 2021, nevysporiadal sa s podaniami žalovaného predloženými do konania po zrušujúcom rozhodnutí najvyššieho súdu a nedostatočne odôvodnil napadnuté rozhodnutie, keďže nedal dovolateľovi odpoveď na zásadné argumenty prednesené v odvolacom konaní.

11. Právo strany sporu, aby jej vec bola prejednaná verejne a v jej prítomnosti, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno chápať tak, že by súd nemohol konať a rozhodnúť v jej neprítomnosti, ale tak, že súd je povinný strane poskytnúť priestor na uplatnenie tohto práva. Uvedená požiadavka je vyjadrená predovšetkým v ustanovení § 178 ods. 2 CSP, ktoré súdu ukladá predvolať stranu sporu alebo jej zástupcu na pojednávanie tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať. Strana sa pritom na pojednávanie predvolá len vtedy, ak je nevyhnutné vykonať jej výsluch, inak predvolá súd len jej zástupcu (§ 195 ods. 1, ods. 2 a § 178 ods. 1 CSP).

11.1. K odročeniu pojednávania je možné pristúpiť aj na návrh strany sporu alebo jej zástupcu. Aj v takom prípade ale platí, že odročenie pojednávania prichádza do úvahy len z dôležitého dôvodu, t. j. ak sa strana sporu alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôžu dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo požadovať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť. Posúdenie dôležitosti dôvodu na odročenie termínu pojednávania posudzuje súd podľa konkrétnych okolností prípadu a môže ich preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania žiadosti o odročenie termínu pojednávania (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, komentár k § 183).

11.2. Nová právna úprava civilného procesu odročovanie pojednávania spája so sprísnenými podmienkami a výnimočnosťou odročovania, prostredníctvom reštriktívneho výkladu § 179 CSP (pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona). Ambíciou takejto úpravy je výrazne zredukovať aplikačné problémy súvisiace s dĺžkou súdnych konaní a tým prispieť k naplneniu princípu procesnej ekonomie.

11.3. Odročenie pojednávania podľa CSP je viazané nielen na existenciu dôležitého dôvodu u strany alebo jej zástupcu, ale (kumulatívne) aj na nemožnosť spravodlivo od nich žiadať, aby sa nechali zastúpiť. Ak je dôvodom odročenia nepriaznivý zdravotný stav strany, možno vždy spravodlivo žiadať, aby bola zastúpená na ďalšom nariadenom pojednávaní inou osobou (§ 183 ods. 1, 2 CSP). Dôvod odročenia pojednávania je strana povinná súdu oznámiť bezodkladne (§ 183 ods. 3 CSP).

11.4. V danej veci je z obsahu spisu zrejmé, že odvolací súd dňa 25. mája 2021 odoslal podanie právnej zástupkyňi žalovaného, že jej žiadosti z 21. mája 2021 o odročenie pojednávania nariadeného na deň 26. mája 2021 nevyhovuje na základe jej uvedených dôvodov (mimoriadna rozsiahlosť spisu, iné plánované úkony, zachovanie lehoty na prípravu pojednávania).

11.5. V okolnostiach rozhodovaného sporu je dovolací súd názoru, že postup odvolacieho súdu neodporoval zneniu ustanovenia § 183 CSP. Žalovanému bolo predvolanie na termín pojednávania 26. mája 2021 doručené dňa 24. apríla 2021, teda v dostatočnom predstihu v súlade s ustanovením § 178 ods. 2 CSP, aby sa mohol žalovaný pripraviť na predmetné pojednávanie, prípadne si zabezpečiť právne zastúpenie. Dovolací súd zároveň uvádza, že dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania v zmysle ustanovenia § 183 ods. 1 CSP nie je, ak strana, ktorej bolo predvolanie na pojednávanie doručené v súlade s ustanovením § 178 ods. 2 CSP (t.j. najmenej päť dní pred dňom jeho konania), v období menej ako päť dní pred dňom konania pojednávania udelí splnomocnenie na zastupovanie v konaní inému advokátovi. Uvedené platí aj vtedy, ak takto novo zvolený advokát sa nemôže zúčastniť pojednávania napr. z dôvodu, že si nestihol naštudovať súdny spis. V takejto situácii sa totiž nejedná o dôvod, ktorý nastal u advokáta krátko pred pojednávaním, ako to predpokladá znenie ustanovenia § 183 ods. 2 CSP a nemožno sa ani odvolať na to, že strana trvá na osobnom zastúpení takto (oneskorene) splnomocneným advokátom. K uvedenému záveru dovolací súd uvádza, že povinnosťou súdu je postupovať v konaní tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) a zároveň je jeho oprávnením odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, prípadne vedú k nedôvodným prieťahom v konaní - čl. 5 Základných princípov Civilného sporového poriadku (bližšie pozri sp. zn. 2Cdo/311/2020)

11.6. Dovolací súd so zreteľom na vyššie uvedené dospel k záveru, že správnym bol postup odvolacieho súdu, ktorý takejto žiadosti advokáta žalovaného o odročenie pojednávania nevyhovел, a to z dôvodu nepreukázania naplnenia zákonných predpokladov na odročenie pojednávania z dôležitých dôvodov (§ 183 ods. 1 CSP). Procesné práva žalovaného ako sporovej strany v konaní neboli žiadnym spôsobom porušené, keďže žalovaný sa mohol k veci vyjadriť. Dovolací súd zároveň uvádza, že sa nemožno stotožniť s názorom dovolateľa v tom, že jeho právnej zástupkyňi bolo oznámené o nevyhovení žiadosti

o odročení pojednávania až po samotnom pojednávani, keďže odvolací súd predmetné podanie doručoval dňa 25. mája 2021 - bezodkladne (č. l. 1291) a zároveň sa samotná právna zástupkyňa zúčastnila aj predmetného pojednávania, kde odvolací súd konštatoval, že strany sporu mali doručenie riadne vykázané a lehota na prípravu pojednávania bola zachovaná (č. l. 1327).

12. Za porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľ považoval aj to, že sa odvolací súd nevysporiadal s jeho rozsiahlymi podaniami v rámci odvolacieho konania (po zrušení rozhodnutia najvyšším súdom), pričom podľa dovolateľa mohli mať tieto podania vplyv na výsledok odvolacieho konania, resp. mohli byť považované za novoty odvolacieho konania a že sa nevysporiadal s argumentáciou žalovaného, že rozhodnutia ÚS SR nepatria do ustálenej rozhodovacej praxe.

13. Podstatou odôvodnenia súdneho rozhodnutia je vysvetlenie, objasnenie a „obhájenie“ toho, ako súd procesne postupoval (vrátane toho, ako rozhodol), a ako také nemôže byť od doterajšieho procesného postupu oddelené. Rozhodnutie je vyvrcholením procesného postupu súdu a samotné súdne rozhodnutie je najdôležitejším procesným úkonom súdu. Rozhodnutie odvolacieho súdu a jeho odôvodnenie je spôsobilým predmetom dovolacieho prieskumu pri tvrdenom porušení práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (II. ÚS 120/2020).

14. Dovolací súd pritom dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie napadnutého rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe odvolací súd dospel, je prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

15. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov vychádzal, akými úvahami sa riadil a ako ich právne posudzoval. Z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd bol viazaný názorom najvyššieho súdu a tento právny názor bol uvedený v jeho odôvodnení. Zároveň z neho vyplývalo, prečo bolo jeho predchádzajúce rozhodnutie zrušené, prečo bolo považované za nesprávne, v čom spočívali jeho nedostatky skutkových záverov a nedostatky právneho posúdenia veci. Nižší súd je teda viazaný (len) takým právnym názorom, ktorý bol základom pre rozhodnutie odvolacieho súdu. Súd nižšej inštancie je viazaný právnym názorom najvyššieho súdu tak pri posudzovaní otázok hmotného práva (napr. z hľadiska toho, ktorý právny predpis má byť aplikovaný, ako ho treba interpretovať), ako aj pri aplikácii procesných predpisov (napr. z aspektu dovolacím súdom vytýkaných väd dokazovania, iných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci).

16. Dovolací súd zároveň upriamuje pozornosť na to, že pokiaľ má byť súd, ktorému je vec po zrušení rozhodnutí najvyššieho súdu vrátená na ďalšie konanie, viazaný právnym názorom najvyššieho súdu, musí byť tento právny názor uvedený v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu. Musí z neho preto vyplývať, prečo bolo rozhodnutie súdu nižšej inštancie zrušené, prečo bolo považované za nesprávne, v čom spočívali nedostatky dokazovania, skutkových záverov, prípadne nedostatky právneho posúdenia veci. Nižší súd je teda viazaný (len) takým právnym názorom, ktorý bol základom pre rozhodnutie najvyššieho súdu. Súd nižšej inštancie je viazaný právnym názorom najvyššieho súdu tak pri posudzovaní otázok hmotného práva (napr. z hľadiska toho, ktorý právny predpis má byť aplikovaný, ako ho treba interpretovať), ako aj pri aplikácii procesných predpisov (napr. z aspektu dovolacím súdom vytýkaných väd dokazovania, iných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci).

17. Najvyšší súd uznesením z 25. 11. 2020 sp. zn. 6Cdo/43/2019 rozsudok odvolacieho súdu vo výroku II., ktorým žalobu o poskytnutie primeraného zadost'učinenia vo forme písomného ospravedlnenia

potvrdil, zrušil., pričom podľa neho tá časť žalobného petitu, ktorá sa týkala nároku na priznanie morálneho zadosťučinenia, bola formulovaná všeobecne, bola vecne previazaná s tou časťou žalobného petitu, ktorý sa týkal vyslovenia neoprávneného zásahu do práv žalobcu na ochranu mena a dobrej povesti za presne špecifikované konanie žalovaného (nepravdivé výroky obsiahnuté v predmetnom liste). Podľa záverov najvyššieho súdu v danej prejednávanej veci, v konaní vo veciach ochrany mena a dobrej povesti, žalobný petit tvorí v nároku na určenie, že určitým konaním došlo k neoprávnenému zásahu do práv žalobcu, a v nároku na poskytnutie morálneho zadosťučinenia sa takýto neoprávnený zásah považuje za jeden celok. V danom prípade bolo už súdom právoplatne rozhodnuté o zdržovacej žalobe, v zmysle ktorej žalovaný je povinný sa zdržať rozširovania nepravdivých informácií o žalobcovi, že: a) vyrezáva stromy v oplotenej záhrade žalovaného, b) ubližuje na zdraví, c) obmedzuje osobnú slobodu, d) nezákonne a bezdôvodne sa obohacuje, e) ohovára, f) vydiera, g) uzurpuje cudzie majetky. Preto ak súd prvej inštancie vyhovel zdržovacej žalobe v celom rozsahu t. j. ani jeden z výrokov uvedených v žalobnom petite nepovažoval za pravdivý, bolo právom žalobcu v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka dôvodne sa domáhať primeraného zadosťučinenia - ospravedlnenia sa za zásah na ochranu mena a dobrej povesti formou ospravedlňujúceho listu. Odvolací súd bol týmto právnym záverom pri svojom ďalšom rozhodovaní viazaný.

18. V ďalšom konaní odvolací súd sa závermi najvyššieho súdu riadil, odstránil všetky najvyšším súdom vyčítané nedostatky a v neskoršom rozhodnutí sa nedopustil opakovane vady, ktorá sa im v zrušujúcom rozhodnutí vytýkala. Odvolací súd tak v prejednávanej veci pri opätovnom vydávaní rozsudku rešpektoval rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo zrušené jeho predchádzajúce rozhodnutie v tej istej veci a vyhovel žalobcovi v časti žalobného petitu týkajúceho sa ospravedlnenia. Dovolateľ poukázal na to, že v ďalšom konaní (t. j. po zrušení rozhodnutia najvyšším súdom) sa odvolací súd nezaoberal jeho podaniami, ktoré podľa neho mali vplyv na výsledok konania a mohli predstavovať novoty v odvolacom konaní. K uvedenému dovolací súd uvádza, že odvolací súd bol viazaný právnym názorom najvyššieho súdu v jeho predchádzajúcom rozhodnutí a v zmysle tohto právneho názoru postupoval. Dovolateľ v rámci dovolania len všeobecne poukázal na podania, ktoré predložil do konania, pričom vôbec nešpecifikoval akými podstatnými argumentmi resp. námietkami sa mal odvolací súd zaoberať. Jeho predchádzajúce rozhodnutie bolo zrušené len v rámci výroku týkajúceho sa morálneho zadosťučinenia (v danej časti rešpektoval názor najvyššieho súdu) a v ostatnej časti bolo dovolanie odmietnuté (výrok I. v časti povinnosti zdržať sa nepravdivých informácií o žalobcovi nadobudol právoplatnosť dňa 15. 11. 2018). Za vadu zmätočnosti nemožno považovať ani to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument procesnej strany sporu (II. ÚS 76/07).

19. Dovolateľ zároveň tvrdil, že podania predložené v rámci odvolacieho konania mohli predstavovať novoty v odvolacom konaní. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (§ 154 CSP). V sporovom konaní sa uplatňuje zásada koncentrácie konania, ktorá znamená, že prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany sú koncentrované vo fáze konania pred súdom prvej inštancie, ktoré s odvolacím konaním predstavuje jeden celok. V materiálnom zmysle zákonná koncentrácia konania znamená, že vyhlásenie dokazovania za skončené pred súdom prvej inštancie predstavuje moment v dokazovaní, po ktorom už na účely ďalšieho čiže odvolacieho konania nebudú v zásade nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany prípustné. Zákonná koncentrácia konania je totožná s princípom neúplnej apelácie, ktorý platí pre odvolacie sporové konanie. 19.1. Na druhej strane, odvolací súd je aj počas odvolacieho konania povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré doteraz neboli použité, ale len vtedy, ak sa týkajú procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP). Právo tzv. novôt v odvolacom konaní je v systéme neúplnej apelácie nastavené reštriktívne ako výnimka z pravidla, že v odvolacom konaní spravidla nie sú prípustné tie prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie (I. ÚS 10/2017). Zároveň z povahy

predmetných ustanovení vyplýva, že ak odvolateľ v odvolaní vymedzí odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b), e) až h) CSP, právo na uvedenie prípadných novôt bude podmienené nezavinením doterajšieho nepoužitia týchto skutočností a dôkazov. Bude teda úlohou odvolateľa v odvolaní a protistrany vo vyjadrení k odvolaniu dokázať, že nové prostriedky procesného útoku a nové prostriedky procesnej obrany, ktoré uvádzajú „až teraz“, nemohli v doterajšom priebehu konania použiť bez svojej viny. Ak tento predpoklad úspešne nesplnia, na novoty nebude môcť odvolací súd prihliadnuť. Podľa dovolacieho súdu bolo prvoradou povinnosťou dovolateľa v odvolacom konaní riadne odôvodniť a následne relevantne tvrdiť a preukázať, že tieto novoty nemohol bez svojej viny uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Keďže takáto argumentácia v odvolaní absentovala, je namieste záver, že predmetné podania nemajú charakter novoty v odvolacom konaní špecifikovanej v § 366 CSP, a preto nebolo možné na neho v odvolacom konaní prihliadať.

20. Dovolateľ za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP považoval aj to, že sa odvolací súd nevysporiadal s jeho argumentáciou, že do ustálenej rozhodovacej praxe nepatria rozhodnutia ÚS SR. Dovolací súd poukazuje na to, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

21. Nad rámec však dovolací súd uvádza, že v zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Napokon vzhľadom na čl. 2 ods. 2 CSP je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

22. Vzhľadom k tomu, že žalovaný nedôvodne namieta existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.